

Марко Р. Чудић*

Универзитет у Београду

Филолошки факултет, Београд

ПРОБЛЕМИ ИЗРАДЕ НОВОГ МАЂАРСКО-СРПСКОГ РЕЧНИКА ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ КЊИЖЕВНОГ ПРЕВОДИОЦА¹

С обзиром на чињеницу вишевековног суседства Србије и Мађарске и веома живе културне и књижевне размене између ова два народа, лаичког посматрача вероватно би непријатно изненадила чињеница да постоји само један нешто већи (тротомни) двојезични речник, и то српско-мађарскога смера (из 1975. године), док у обрнутом смеру постоји само неколико мањих (једнотомних) речника. Прошле године је изашао нови једнотомни српско-мађарски речник ауторки Мирјане Бурзан и Агнеш Кацибе (у издању новосадског „Форума“), који садржи око 40 хиљада одредница, можемо дакле рећи да је у питању речник средњег обима. Иста издавачка кућа у наредних пет година планира да штампа и мађарско-српски речник сличног обима, у чију ће израду, како сада ствари стоје, бити укључен и аутор овог рада (као коаутор или можда стручни консултант, то још остаје да се види), који није лексикограф по струци, а није ни лингвиста, већ је историчар књижевности, књижевни преводилац и теоретичар превода. У том смислу, овај рад представља покушај да се управо се из те и такве, на неки начин „аутсајдерске“ перспективе укаже на неке од важнијих проблема који би ауторе овог речника могли сачекати. Анализирајући пре свега недостатке *Мађарско-српског речника* Емила Палича, аутор покушава да укаже на неке од најнеуралгичнијих тачака овог речника. Током свог вишегодишњег преводилачког искуства, аутор је дошао до закључка да је недовољна заступљеност неких веома фреквентних фразеологизама један од највећих проблема овог, иначе веома корисног речника. Свестан ограничења у обиму, кад је штампано издање речника у питању, аутор овог рада ипак предлаже увођење најфреквентнијих, и данас актуелних фразеологизама, барем у минималној мери.

Кључне речи: мађарско-српски речник, проблеми израде новог речника, фразеологизми.

Када књижевни преводилац покушава нешто да каже о проблему речника, он то чини из перспективе која је у најмању руку двоструко аутсајдерска. Књижевни преводилац у великој већини случајева није лексикограф, он нема систематско знање ни из практичне, ни из теоријске лексикографије.² Искуство му говори да му у раду, заправо, много више од двојезичних, помажу једнојезични речници, како изворног, тако и циљног језика. О предностима једнојезичних речника у нијансирању значења, што је понекад и

* Имејл: marko.cudic@gmail.com

¹ Рад прочитан на Филолошком факултету, 16. септембра 2017. године на 47. Међународном научном састанку слависта у Вукове дане.

² Овде мислим на поделу лексикографије на практичну и теоријску, коју у свом корисном, прегледном тексту износи Рајна Драгићевић (Драгићевић 2014: 9 – 26).

најважнија компонента тежње за квалитативном, естетски релевантном еквиваленцијом у језику на који одређено дело преводи, није, чини се, потребно посебно трошити речи. Па ипак, за утврђивање елементарног значења одређених речи или фразеологизама, апсолутно су му неопходни и двојезични речници. Књижевни преводилац користи двојезични речник са јасном свешћу о томе да циљна група којој је двојезични речник намењен свакако није и не може бити он сам; двојезични речници, поготово они мањег или средњег обима, више су намењени људима који су тек у процесу учења језика, ученицима, студентима и њиховим наставницима, а много мање професионалним преводиоцима, било стручним, било књижевним. Кад је реч о књижевном превођењу, специфичан спој старије и новије лексике, који је књижевном преводиоцу преко потребан, најчешће се не може наћи у оквирима једног двојезичног речника. Осим тога, у односу на велике једнојезичке (описне, или „објашњавајуће“³) речнике, двојезични речници углавном већ у старту имају хендикеп: њихова дужина најчешће је строго ограничена, ауторски тим (ако га уопште има, тј. уколико није све препуштено једном човеку), најчешће из финансијских или организационих разлога, врло је строго лимитиран кад је обим речника у питању, време за израду речника ограничено је најчешће на 4-5 година (уколико је реч о тзв. речницима средњег обима), итд.

С обзиром на вишевековно суседство Срба и Мађара, на живу културну размену између ова два народа, неупућеног човека вероватно би непријатно изненадила чињеница да, упркос великој и дугој традицији израде мањих мађарско-српских и српско-мађарских речника – поменимо овде само два, *Мађарско-српски речник* ауторског пара Бранчић-Дера, објављен у Новом Саду 1889. године, који је један од најстаријих српских двојезичних речника уопште (Brancsits – Derra, *Magyar-szerb szótár Újvidék*, 1889), те Ђисаловићев *Мађарско-српски речник* из 1914. године, такође објављен у Новом Саду (Gyiszálovics V., *Magyar-szerb szótár, Újvidék*, 1914), до дана данашњег никада није израђен велики, синтетички, вишетомни мађарско-српски речник.

Највећи речник овог смера је средњег обима. Реч је о делу *Приручни мађарско-српскохрватски речник* аутора Емила Палич (Palich Emil) из 1968. године, са око 45 хиљада одредница и, како се у Предговору наводи, са око 38 хиљада (устаљених) спојева речи, од којих се, наравно, не могу сви назвати правим фразеологизмима. Тај Паличев речник могао би се, без претеривања, назвати својеврсним подвигом, с обзиром да је реч практично о подухвату једног човека. Но, самим тим, он има и поприличан број мана. Једна од најучљивијих је, чини се, чињеница да аутор није нашао за сходно да од првог издања речника (1968. године), па све до четвртог (1988. године) било шта у њему промени. У четвртом издању из 1988. године, наиме, јасно пише: *четврто, непромењено издање*. Па ипак, управо то четврто, непромењено издање овог речника из 1988. године служило ме је и још увек ме верно служи у мојој, сада већ скоро двадесетогодишњој каријери књижевног преводиоца. Стога је помало и лицемерно што ћу у овом тексту бити принуђен да истакнем управо мане овог иначе ванредно корисног речника. Трагом Митра Пешикана, уосталом, Рајна Драгићевић духовито примећује да при свим могућим компромисима на које су аутори приликом израде речника приморани, једино су критичари, „[...] по правилу, без компромиса“. (Драгићевић 2014: 21).

³ „Објашњавајући речник“ је дослован превод мађарског термина „értelmező szótár“, који, ма колико незграпно звучало на српском, може нашим читаоцима донекле приближити деликатне проблеме нијансирања значења у српском и мађарском језику, са којима се преводилац свакодневно, чак и у једноставнијим текстовима, суочава.

Од 1988. године се, наравно, много штошта променило, па се појавила и насушна потреба за новим речником. Тога су, судећи барем према кратком уводном тексту (истина, непотписаном!), биле свесне и ауторке *Мађарско-српског речника* из 2013. године у издању Јасена, Душица Дрв Спасојевић и Јелена Вукмировић, када тврде следеће: „Аутори су се потрудили да овај речник покрива потребе савременог корисника, јер постојећи приручници овог типа рађени пре више деценија то више нису могли. Поред великог броја речи које се користе у свакодневном говору, садржи доста термина из медицине, биологије, одбране, али и области које су постале неодвојив део живота човека данашњице у последњих тридесетак година. Корисник ће, тако, у овом речнику наћи термине из области информатике, телекомуникација, маркетинга и савременог пословања“. (Дрв Спасојевић, Вукмировић 2013: 3). Уз дужно поштовање ауторкама на труду, мора се нагласити да је основни недостатак овог речника прилична непрофесионалност у изради. Иако ауторке у уводном тексту наводе, надајмо се, све изворе (речнике и граматике) којима су се служиле – мада без потпуних библиографских података као што су година и место издања – основни проблем овог речника је тај што, за разлику од Паличевог, не садржи квалификаторе нити икаква објашњења скраћеница. А те скраћенице су, као што сваки корисник овог речника лако може да се увери, само уопштене латинске скраћенице за врсту речи, *s.*, *adj.* и *v.* Ауторке речника, иако дипломирани филолози, нису квалификовани лексикографи, али највећа одговорност за овако алкав и непрофесионалан однос ипак лежи на издавачу. Уколико бих желео да будем злонамеран злонамеран, могао бих чак рећи да је у извесном смислу реч о пиратском издању, ако се у лексикографији тај термин може користити. Ипак, лексикографском се поклону, ма какав он био, у зубе не гледа, тако да морам признати да сам се и сам радо служио речником својих колегиница, и, поредећи неке његове јединице са Паличевим, дошао сам до недвосмисленог сазнања да је у неким аспектима кориснији, модернији и, разуме се, ближи данашњем живом говору од речника из 1988. године.

Кад је реч о супротном, српско-мађарском смеру, ту је ситуација нешто боља. Новосадски издавачки завод „Форум“ објавио је 2016. године *Српско-мађарски речник* ауторки Мирјане Бурзан и Агнеш Кациба, врло студиозно урађен речник средњег обима, први српско-мађарски речник након тротомног великог српско-мађарског речника из 1975. године, у издању Покрајинског завода за издавање уџбеника у Новом Саду. Ред би био, размишљају уредници у „Форуму“, да се сличан речник средњег обима сачини и у обрнутом, мађарско-српском смеру. Постоји могућност да и аутор овог текста буде позван да сарађује или евентуално саветима учествује у изради овог речника. Буду ли се идејни чврсто држали свог првобитног начела да речник мора бити изаћи у штампаном облику (а аутор овог текста ту идеју нимало не подржава), потребно би било прво сагледати све недостатке постојећих речника, поготово Паличевог.

Као највећу слабост Паличевог речника истакао бих недовољну заступљеност елементарне (најзаступљеније, нафреквентније) фразеологије и идиоматике. Свестан сам, наравно, чињенице да није реч о фразеолошком речнику, а свестан сам и садржинских ограничења, па и релативно, претпостављам, кратког временског рока који је аутору био наметнут. Ипак, веома велики број изостављених најфреквентнијих фразеологизама, који су, као и већина идиома, потпуно неразумљиви ако се дословце преведу, знатно отежава разумевање текста људима који мађарски језик нису усвајали од малих ногу, већ покушавају да га науче (нпр. већини овдашњих, београдских студената хунгарологије). Стиче се, стога, утисак као да је аутор речника Емил Палич, док је састављао речник, имао

на уму само оне кориснике који су од детињства усвајали мађарски језик (заједно, претпостављам, са српским, што у Војводини, поготово у Бачкој, уопште није редак случај, поготово у бројним српско-мађарским мешовитим браковима). При том, нисам заговорник идеје да се за баш сваки фразеологизам неизоставно мора пронаћи нека одговарајућа фраза на српском. Напротив, верујем да би обично семантичко објашњење фразеологизма било довољно, како се евентуалном грешком или недовољно спретно изабраним, можда двосмисленим фразеологизмом на српском језику, не би уносила додатна забуна у речник.

Такође, у недостатке бих уврстио и једну околност на коју аутор, у принципу, вероватно није могао да утиче, а то је претерана заступљеност лексике везане за време и идеологију у којој је речник настајао, за терминологију из доба реалног социјализма и самоуправљања, али више за његову југословенску, него за ону „тврђу”, мађарску варијанту. У том смислу, треба ли уопште рећи да недостају многи изрази и специфичне скраћенице везане за доба Ракошијеве страховладе (Rákosi Mátyás, 1892–1971, његова диктатура трајала је, практично, непуне две године, 1952–53, али је имала несагледиво штетне последице) с почетка педесетих година у Мађарској, којом се многа књижевна дела баве, или пак на доба меког, тзв. „гулаш-социјализма“ Кадарове ере (Јанош Кадар владао је Мађарском од слома антисовјетске Револуције, дакле у периоду 1956–1989). Да о специфичним изразима везаним за револуцију 1956., једну од највећих траума у новијој историји Мађарске, која се тематизује у многим књижевним делима, и не говоримо: како, рецимо, студентима, објаснити да је Ђерђ Конрад дуго био у немилости комунистичког режима зато што је као студент био *nemzetőr* током револуције 1956, те да је због тог свог ангажмана касније био изложен жестоком прогону и ућуткивању од стране режима? Буквалан превод овог историјски маркираног термина гласио би *национални чувар*, што, наравно, нема много смисла. У једнојезичном тротомном речнику мађарског језика из 1987. године, као друго значење ове речи, наводи се да је реч о специфичном типу наоружаног добровољца у цивилној одећи, који је у грађанским револуцијама (вероватно у овом, мађарском контексту, у једној јединој грађанској, демократској револуцији, оној из 1956. године) имао улогу очувања реда и мира у хаотичним револуционарним превирањима. Ту до изражаја долази и посве различита природа, боље речено, исход студентских побуна у Мађарској 1956., односно у Југославији 1968. године. У Мађарској је, наиме, побуна кренула са Универзитета, и прерасла је у оружану. Недостаје, такође, и сразмерно много важних израза из религијске, односно хришћанске лексике. С тим у вези, занимљиво је да постоје рецимо, лексеме *bérmálkodás* (*кризмање*) и *áldozás* (*причешће, причешћивање*), а да не налазимо лексему *esendő* (*грешан, склон паду*) или сликовиту реч *vezzőfutás* (у буквалном преводу, *трчање кроз пруже*, а заправо *голгота, мучеништво, калварија*).

Посебан проблем Паличевог речника, како је то већ на почетку овог текста наговештено, представља упадљив недостатак неких, не само у књижевним текстовима, већ и у свакодневном говору прилично честих идиома и фразеологизама, који би, преведени дословно, можда неке и могли деловати занимљиво или забавно, али, када је значење у питању, наводе на потпуно погрешан траг. Овде ћемо навести, са објашњењима и предлозима решења, само неколико типичних, веома фреквентних фразеологизама који се ни под којом одредницом нису нашли у Паличевом речнику, а који су београдским студентима хунгарологије приликом превођења књижевних текстова представљали највећи проблем.

Фраза *farkasszemét néz valakivel* – дословно преведена значила би *гледати се са неким (на) вучји (начин) у очи* – свакако не спада у теже решиве енигме, мада не би било лоше да је унета у речник, са (приближним) семантичким објашњењем *дуго и упорно гледати некога у очи*. Но, када је реч о изразу *mint a pintu* који се најчешће користи у сврху колоквијалног поређења, ту већ настаје проблем. Један наш студент је, у иначе врло коректном преводу књижевног текста, ту фразу, у контексту, превео *ради као зеба*. С обзиром на то да *pintu* заиста јесте назив за птицу певачицу зебу (*Fringilla coelebs*), ту, заправо, и нема видљиве материјалне грешке. Осим што превод звучи смешно. Реч је, наиме, о колоквијалном изразу, распрострањеном више у говорном језику. Када се, наиме, на мађарском каже да нешто иде, тече, или ако неко нешто ради *mint a pintu*, онда то заправо одговара српском изразу *као од шале, као ништа, са лакоћом*, у неким контекстима чак и *као бела лала*, итд. Израз *valaminek a fejében*, дословно значи *о/у главу нечега*, а суштински у замену за *нешто*. Или, када Мађари кажу да некоме *földbegyökerezik a lába*, онда дословни превод, иако можда забаван и не сасвим бесмислен – *ноге су му пустиле корење* – ваља заменити најближим значењским адекватом *запањило се, запрепастио (од незнађења)*.

Понекад већ и само дословно превођење неке фразе представља готово немогућ задатак. Тако би дослован превод релативно једноставног изразица *szabad a vásár* вероватно деловао рогобатније од свих досад набројаних и гласио би отприлике *вашар је слободан*, а заправо значи отприлике *све је дозвољено, нека свако граби колико иште* и т. сл. Слична је ситуација и са фразом *köti az ebet a karóhoz* (дословно: *везује псето за колац*), која би се најприближније дала заменити нашим изразом *терати мак на конац*. И док дослован превод изразица *lefekszik valakinek* (дословце *лећи некоме*) иако можда може да се схвати или барем наслути, ипак боље звучи ако се замени српским адекватом *лећи на руду* или, рецимо, *клекнути пред киме*, дотле фраза *nyakára jár valakinek* (буквално: *ићи/пентрати се некоме на/за врат*) захтева, чини се, детаљније објашњење, тј. описни превод: *непозван одлазити упорно код некога са циљем остваривања властитог циља*.

Чак ни једноставне, наизглед на први поглед јасне и разумљиве фразе нису лишене одређених потешкоћа у разумевању и, према језичком осећању и досадашњем педагошком искуству аутора овог чланка, ипак би захтевале нешто детаљније објашњење, односно, за почетак, неко, макар и скромно место у речнику. Тако би израз *megüli a gyomrát* (дословно *сести некоме на желудац*) најједноставније било заменити изразом *да неком нешто преседне* (у смислу јела, али и метафорички). Премда израз *elhúzza a csikot* (дословно *повући итрафту*) има одиста доста тога заједничког са нашом фразом *ухватити итрафту, побећи, клиснути*, штета је што је код одреднице *csik* (*пруга*) ово важно значење потпуно изостављено. Занимљиво је и да се код одреднице *gyufa* (*шибица*) нигде не спомиње прилично често коришћени израз *kihúzza a gyufát* (дословно *извући шибичу*) у значењу *расрдити, испровоцирати кога*. Тај израз се не помиње ни у одредници са одговарајућим глаголима (*ki)húz* (*вући, извући*). Нешто су једноставији изрази *a végére jár valaminek* (дословно: *отићи крај нечега*) у значењу *истражити нешто до краја*, као и *szóra bír* (дословно *натерати неког на реч*) у значењу *убедити/натерати некога да проговори*, и њихов недостатак суптински не квари квалитет и употребљивост овог речника.

Намерно сам у овом набрајању изоставио неке фразе, које, иако звуче незграпно ако се дословце преведу, ипак могу да се схвате: *Kutyából nem lesz szalonna* (дословно: *од*

nca se ne прави сланина), *több nap, mint kolbász* (више је дана него кобасица), *lóg a lába az esőnek* (Вице ноге киши, у смислу киша само што није) и сл.

Што се индивидуалне лексике тиче, најмање би аутору требало замерити изостављање појединих глагола са префиксом. Глаголи са префиксима, којих, разуме се, има и у српском језику, у мађарском су веома честа појава, и неретко глаголима испред којих се нађу, дају извесну, тешко преводљиву сликовитост. Нејчешћи префикси су *be-* (*y-*), *el-* (*od-*, *o-*), *ki-* (*из-*), *le-* (*доле*, *низ-*), *fel/föl* (*горе*, *уз-*, *уза*), *meg* (*по-*, *у-*, *од-*), *rá* (*на-*), *szét-* (*раз-*) и др. Овде ћу навести само један пример релативно честог глагола са префиксом који у свом интегралном облику (заједно са префиксом) недостаје из речника: *rámordul valakire* (*зарезати на некога*, можда и *одбрусити некоме*).

Да се још мало задржимо на индивидуалној лексици; што се именица тиче, запажа се недостатак лексеме немачког порекла *átokfutó* (од немачког *Amokläufer*), која се у последње време, поготово у вези са терористичким нападима, изузетно често користи у штампи, затим једноставне лексеме *színtér* (*ноприште*), а од придева бode очи недостатак лексеме *kacifántos* (*закукуљен*, *компликован*), те, рецимо, *újkeletű* (*новога кова*).

Пронашао сам, разуме се, и неколико, за речник овако ограниченог обима, са прагматичког становишта посве непотребних речи, притом полу-интернационализама: колико ћемо се често у реалном животу сусретати, рецимо, са речју *elkarsztosodik* (геол. *скарстити*, *скаршићивати се*, *карстификовати се*, *карстифицирати се*, *претворити/претварати се у крш/крас*)? Или, због чега нам је добро да у мађарско-српском речнику имамо израз *Hátsó-India*, па још преведен као *Стражња Индија*, са прецизним квалификатором да се ради о географском појму, као да то није одмах свима јасно?

И онда још нисмо говорили о погрешним или непрецизним преводима, тј. адекватима. Ако се можда и може приписати ауторској урођеној (социјалистичкој? провинцијској? фројдовској?) срамежљивости што је *óvszer* превео као *заштитно средство* а не као *кондом*, како објаснити да за именицу *korsó* наводи чак четири израза: *крчаг*, *врч*, *бардак*, *тестија*, али да му фали, чини се, најважније значење, *кригла*? Древ Спасојевић и Вукмировић у свом речнику исправљају тај пропуст и *криглу* стављају на треће место, иза *крчага* и *врча*, а изостављају *тестију*. Занимљив је и пример глаголске именице *késelés* (*бодење ножевима*, *туца ножевима*) коју Палич у свом речнику преводи помоћу хунгаризма *бичка*, па тако добијамо необичан и помало комични провинцијализам *бичкарање*. Посебно је са становишта модерно схваћене политичке коректности занимљиво решење које Паличев речник нуди за придев, полусложеницу *tenyeres-talpas*: на прво место ставља придев *гломазан*, па следе *незграпан*, *здепаст*, *дундаст*, да би, ако се испред придева стави *~nőszemély* (*женска особа*) превод гласио ни мање ни више него овако: *гломазна/незграпна женка* (!).

Као што се види, ако уредници буду инсистирали да се уради штампано, а не дигитално издање новог мађарско-српског речника, највећи проблем представљаће механички, ручни, и стога свакако непотпуни, недовољно систематизовани лов на грешке и пропусте претходника, како би се увидом у те грешке и њиховом каквом-таквом систематизацијом нови речник по могућности допунио и како би се неке грешке и недостаци отклонили. То је, међутим, огроман, незахвалан – премда на моменте, признаћемо, и забаван – посао који, опет, оставља могућност нових грешака и пропуста. Да би се то избегло, сматрам да је неопходно да се пређе на идеју дигиталног речника, као на практичнију, рационалнију и јефтинију, свима доступнију варијанту. Ненад Б.

Ивановић је у одиста изврсном чланку пре три године објаснио које су све предности дигиталног корпуса. С обзиром да овде нема простора за детаљну разраду и коментар ове проблематике, читаоце упућујем на целокупни Ивановићев чланак. (видети у: Ивановић 2014: 249 – 277).

Кад је реч о обрнутом смеру, јасно је да је нови *Српско-мађарски речник* исправио многе недостатке свог тротомног претходника. Овде пре свега мислим на увођење прилично великог броја израза из данашњег сленга, али и одређених важних псовки и вулгаризама, без којих је данашња реална комуникација, свиђало се то неке или не, практично незамислива. Слабија и недоследнија заступљеност ових израза у претходном речнику, оном из 1975. године, можда би се могла приписати и стидљивости аутора, односно диктату (лажног) социјалистичког морала. Па ипак, ни овај речник није без одређених недостатака, нарочито у идиоматско-фразеолошкој сфери. Њихова анализа и класификација, међутим, превазилази оквире ове студије. Ипак, у изради речника обрнутог смера, мађарско-српског, ваљало би свакако имати на уму и пописати и те недостатке. Тек тада би се могло приступити изради тог речника, но, наравно, без икаквих илузија да такав подухват неће бити подложен очекивано оштрој и оправданој критици. Напротив.

ЛИТЕРАТУРА

Бурзан, Кациба 2016: М. Burzan, Kacziba Á., *Srpsko-mađarski rečnik. Szerb-magyar szótár*, Novi Sad: Forum.

Драгићевић 2014: Р. Драгићевић, Развој практичне и теоријске лексикографије, у: Р. Драгићевић (ред.), *Савремена српска лексикографија у теорији и пракси (колективна монографија)*. Београд: Филолошки факултет, 9–26.

Древ Спасојевић, Вукмировић 2013: D. Drev Spasojević, J. Vukmirović, *Magyar-szerb kéziszótár. Mađarsko-srpski rečnik*, Beograd: Jasen.

Ивановић 2014: Ивановић Н., Рачунарске технологије у српској лексикографији, у: Р. Драгићевић (ред.), *Савремена српска лексикографија у теорији и пракси (колективна монографија)*. Београд: Филолошки факултет, 249–277.

Јухас, Секе, О. Нађ, Коваловски 1987: Juhász, Szöke, O. Nagy, Kovalovszky, *Magyar értelmező szótár I–II* [Двотомни Речник мађарског језика], Budapest: Akadémiai Kiadó.

Палич 1988: Palich, *Magyar-szerbhorvát kéziszótár. Priručni mađarsko-srpskohrvatski rečnik*, Budapest: Terra.

Summary

Marko Čudić
University of Belgrade
Faculty of Philology

ON THE PROBLEMS IN MAKING THE NEW HUNGARIAN-SERBIAN DICTIONARY, FROM A LITERARY TRANSLATOR'S POINT OF VIEW

Bearing in mind the centuries-old neighborhood of Serbia and Hungary, accompanied by a very lively cultural and literary exchange between the two nations, from an outsider's spectator's point of view, it would probably come as an unpleasant surprise that there is only one relatively big Serbo-Hungarian dictionary in three volumes, published in 1975, whereas in the other, Hungarian-Serbian direction, there are only a few minor (one-volumed) dictionaries. Last year (2016), a new one-volumed middle sized Serbo-Hungarian dictionary was published, authored by Ágnes Kacziba and Mirjana Burzan (with the Novi Sad-based *Forum* being the publisher), consisting of around 40 thousand headings. The same publisher is planning to make a Hungarian-Serbian dictionary of similar size. It is planned that the author of this text will probably also take part in the making of this dictionary, although it is still to be decided whether as a co-author or as an expert consultant. He is, however, neither a lexicographer nor a linguist, but a literary historian, a theoretician of translation and a practicing literary translator. With that in mind, this paper is an attempt to point out, from this kind of a somewhat "outsider's" perspective, some of the main problems which the authors of this dictionary presumably would be facing. Analyzing mostly the weak points of the *Hungarian-Serbian Dictionary* by Emil Palich, the author attempts to point out some of the most neuralgic points of this dictionary. After years of experience as a literary translator, the author has come to the conclusion that one of the main weak points of this, otherwise very useful dictionary, is the relatively big neglecting of some of the most frequent idioms and phrases, which, when translated literally, make no sense and can only hinder the process of language acquisition. Aware of the limitations in volume (when it comes to a printed version of the planned dictionary), the author of this paper nevertheless advocates the incorporation of the most frequent phrases, those which are in active usage today, at least to the smallest extent.

Key words: Hungarian-Serbian dictionary, problems in the making of a new dictionary, phrases.

